

בס"ד. ש"פ יתרו, י"ט שבט ה'תשמ"א

הנחה בלתי מוגה

מזבח אדמה תעשה לי וזבחת עליו וגו' ואם מזבח אבנים תעשה לי לא תבנה אתהן גזית כי חרבוך הנפת עלי' ותחללי¹. וצריך להבין מה שבמזבח אדמה כתיב סתם מזבח אדמה תעשה לי, ובמזבח אבנים כתיב לשון תנאי, ואם מזבח אבנים תעשה לי.

אך הענין הוא, כמבואר בהמאמר דש"פ יתרו תר"ם² [והוא באופן אחר מהמבואר באור התורה]³, דב' הענינים דאדמה ואבנים מורים על ב' אופנים בעבודת האדם. דהנה ענין המזבח צריך להיות בעבודת כל אדם שהו"ע ההעלאה מלמטה למעלה, אלא שבוה יש ב' אופנים, מזבח אדמה ומזבח אבנים. מזבח אדמה קאי על האדם שנקרא אדם על שם שנברא מן האדמה⁴ ועל שם אדמה לעליון⁵, ומזבח אבנים קאי על הניצוצות שנפלו למטה ביותר, בבחי' אבנים.

וביאור הענין הוא, דהנה ציווי זה נאמר לדור שיצא ממצרים, וידוע⁶ שישאל שבמצרים היו גלגול דור הפלגה, ואף שלכאורה יש להקשות על זה מהמשנה בסנהדרין⁷ דור הפלגה אין להם חלק לעולם הבא ואין עומדין בדין⁸, אך הענין שבאמת קאי על לעתיד לבוא שנקרא עולם הבא, שפירושו שגופן לא יתוקן לעולם, אבל נשמתן מזדככת בחומר ובלבנים שעבדו במצרים. וזהו מה שאמר פרעה לבני ישראל⁹ ותוכן לבנים תתנו, כי הנה החטא דדור הפלגה הי' כמ"ש¹⁰ ותהי להם הלכנה לאבן והחמר הי' להם לחומר ויאמרו הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים ונעשה לנו שם, ותניא¹¹ כולם לשם עבודה זרה נתכוונו, כתיב הכא ונעשה לנו שם וכתיב התם¹² ושם אלקים אחרים לא תזכירו, היינו שהם עשו הלכנה עבודה זרה, ע"ד מארז¹³ זקף לבנה והשתחוה לה, וזה תיקנו בני ישראל במצרים ע"י העבודה בחומר ובלבנים וכו'.

המשך הנ"ל פי"ד (ע' יט).	(1) פרשתנו (יתרו) כ, כא-כב.
(7) קז, ב.	(2) בהמשך זאת הנוכח המזבח תר"ם ספ"ז (ע' כה).
(8) כ"ה בהמשך הנ"ל שם.	(3) פרשתנו ע' אכד ואילך.
(9) שמות ה, יח.	(4) ב"ר פי"ז, ד.
(10) נח יא, ג-ד. וראה המשך הנ"ל שם וספי"ד (ע' כ).	(5) עש"מ (להרמ"ע מפאנו) מאמר אכ"ח ח"ב סל"ג (קצג, ב). של"ה ג, א. כ, ב. רסח, ב. שא, ב. וראה עבוה"ק ח"א פי"ז ואילך. ובכ"מ.
(11) סנהדרין קט, א.	(6) פע"ח שער (כא) חג המצות פ"א. וראה בכ"ז
(12) משפטים כג, יג.	
(13) ע"ז מו, סע"א. ועוד.	

ומזה יובן בעבודת האדם, דענין מזבח אדמה, בחי' אדמה לעליון, היא העבודה בתורה ומצוות¹⁴ שהם בעניני רשות דוקא, ולא בענינים שיש בהם ישות ופירוד וכו', וכדאיתא בתניא¹⁴ שכל מעשה המצוות הוא בדברים המותרים דוקא כגון אתרוג שאינו של ערלה וכיו"ב. וזהו מה שנאמר כאן סתם (ולא בלשון תנאי) מזבח אדמה תעשה לי וזכחת עליו את עולותיך ואת שלמיך את צאנך ואת בקרך וגו', דקאי על כל פרטי העבודה בתורה ומצוות. משא"כ מזבח אבנים היינו העלאת הניצוצות שנפלו למטה מטה בג' קליפות הטמאות, אתכפיא סטרא אחרא עד לאתהפכא סטרא אחרא¹⁵, דעי"ז הוא יתרון האור מן החושך ויתרון החכמה מן הסכלות¹⁶, ולכן נאמר כאן לשון ואם (לשון תנאי) כו'. וזהו מה שממשיך לא תבנה אתהן גזית כי חרבך הנפת עלי' ותחללי', דמכיון שהניצוצות הן נעלים ביותר כנ"ל, צריך לנהוג בהם מנהג של כבוד וכו'.

והנה איתא בזהר¹⁷ שדרא דעקבתא דמשיחא הוא גלגול דורו של רשב"י, ודורו של רשב"י הוא גלגול דור המדבר, דור שיצא ממצרים. וזהו גם מה שמשה רבינו שהוא הי' הגואל ראשון שהוציא את ישראל ממצרים, הוא גם גואל אחרון¹⁸, שיוציא אותנו (דרא דעקבתא דמשיחא) מן הגלות הזו. ולכן, צריך להיות גם עתה ב' אופני עבודה, העבודה דמזבח אדמה והעבודה דמזבח אבנים.

ויהי רצון שתהי' בקרוב ממש הגאולה מגלות זה כימי צאתך מארץ מצרים¹⁹, שיתבררו כל ניצוצות הקדושה, כמ"ש²⁰ ביציאת מצרים וינצלו את מצרים, וגם בחי' האבנים יתבררו, כמ"ש²¹ והסירותי את לב האבן וגו', ויקויים מ"ש²² בנערינו ובזקנינו נלך בבנינו ובבנותינו גו' לא תשאר פרסה²³, וכספם וזהבם אתם²⁴, יחד עם ממונם של ישראל. וכשם שאז לא עכבן המקום כהרף עין²⁵, עד"ז גם עתה, ובפרט שכבר כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה²⁶, וישראל עושין תשובה ומיד הן נגאלין²⁷, בגאולה האמיתית והשלימה במהרה בימינו ממש.

ס, ג.	14) רפל"ז.
21) יחזקאל לו, כו (וראה גם שם יא, יט). וראה המשך הני"ל פט"ו (ע' כא).	15) ראה זח"ב סז, ב. קכח, ב. קפד, א. תניא פכ"ז. תו"א ויקהל פט, ד. ועוד.
22) בא י, ט.	16) ע"פ ל' הכתוב – קהלת ב, יג.
23) שם, כו.	17) ראה זחר ח"ג נח, א. קנט, א. ח"א יד, סע"ב (בהגה"ה).
24) ישעי' ס, ט.	18) ראה שמו"ר פ"ב, ד. זח"א רנג, א. שעה"פ להאריז"ל פ' ויחי. תו"א משפטים עה, ב.
25) מכילתא ופרש"י בא יב, מא. מכילתא שם, מב.	19) מיכה ז, טו.
26) סנהדרין צז, ב.	20) בא יב, לו. וראה תו"א וארא נו, ד. בשלח
27) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.	